

Løst og fast på Århus havn

Den støt opadgående kurve for trafikken på Århus havn kan mærkes blandt havnearbejderne. Trods en forrygende teknologisk udvikling skal man 20 år tilbage for at finde lige så mange som nu. Mange er i dag fastansatte, men det traditionsrige løsarbejde lever videre.

Tidlig morgen sidst i juli. I den lave grå bygning inde på Multiterminalen strømmer havnens løsarbejdere til. Tiden for den daglige morgenmønstring nærmer sig. Trods ferietid er omkring 25 til stede i lokalet, da Århus Stevedore Kompagni starter mønstringen kl. 7.00. Få minutter efter er de fleste udtaget til dagens job – enten med start øjeblikkeligt eller senere på dagen.

Denne dag er det Villy Dühring, en af formændene hos Århus Stevedore Kompagni,

Mønstringen varetages af en formand fra Århus Stevedore Kompagni – her Hans Ulrik Pedersen. På få minutter er dagens opgaver fordelt.

der står for morgenmønstringen. Han var selv havnearbejder i perioden 1971 – 1982, men meget er forandret siden da.

”Dengang kom meget hertil i løse sække, eksempelvis kaffe og foderstoffer. Det er der slet ikke noget af mere. Nu kommer det meste gods i containere, mens foderstoffer o.lign. ligger løst i lasten og grabbes op. Maskineriet er også blevet helt anderledes og meget større. Især de seneste 10 år er der sket store forandringer. Det var nok også lidt sjovere dengang. Folk kom hinanden mere ved”, siger Villy Dühring.

Og der var mange til at komme hinanden ved dengang. Ifølge Villy Dühring 200 – 250 mand, langt de fleste løsarbejdere. Siden fik den teknologiske udvikling antallet til at falde, men nu er man ved at komme deropad igen.

"30 – 40 mand er kommet til inden for det sidste år, og vi har faktisk svært ved at skaffe folk nok. Det skyldes den store vækst og fremgang på Århus havn", siger han. Men nu skal Villy videre. Ud at fordele arbejdet på Containerterminal Nord.

Løsarbejdet lever

Vifortsættersnakken med formand for Havnearbejdernes Fagforening, Karsten Grav. Han overværer mønstringen hver morgen. På den måde er han tæt på medlemmerne, og kan tage hånd om eventuelle problemer og få en snak med dem om løst og fast. Desuden er han parat til at hjælpe Stevedore Kompagniet med at skaffe flere folk, hvis det kniber med at bemane holdene.

Rollen som jobformidler er fagforeningen vant til. Mens Århus Stevedore Kompagni, der beskæftiger cirka 80 procent af havnearbejderne, benytter sig af mønstringsystemet, har den anden aktør på området, Maersk, valgt at hyre de havnearbejdere, de skal bruge, direkte gennem fagforeningen. Og det fungerer fint.

Karsten Grav kan bekræfte, at der virkelig er gang i sagerne for tiden. Med den nævnte tilgang tæller fagforeningen – i dag en klub under 3F – 260 medlemmer, heraf 210 erhvervsaktive. Cirka halvdelen er fastansatte maskinførere, mens den anden halvdel er løsarbejdere.

"Vi skal 20 år tilbage for at finde lige så mange, og årsagen er naturligvis den store vækst på havnen. Effektiviteten og dermed omsætningen pr. mand er jo steget enormt i takt med, at nyt maskineri er kommet til. Hvor det måske tidligere tog 30 mand fem

dage at losse en kaffebåd, kan det i dag klares af fem mand på en formiddag.

Hvis nogen troede, at den traditionsrige mønstring og løsarbejde på havnen var ved at lide en stille død, kan de ifølge Karsten Grav godt tro om igen.

"Mønstringssystemet, som det kører hos Århus Stevedore Kompagni, har altid eksisteret, også internationalt. Men det er da ingen hemmelighed, at det er lagt for had. De fleste andre steder vil man af med det, og det er også vores forbunds officielle politik. Faktisk er vi de eneste, der er tilfredse med det. Alle havne i vækst har en pulje af løsarbejdere, men de fleste andre steder bliver de betydeligt ringere behandlet end de fastansatte kolleger. Sådan er det ikke her. Lønvikårene er de samme for alle", siger Karsten Grav.

Løsarbejdersystemet passer perfekt til en arbejdsplads, hvor arbejdsmængden er fordelt anderledes ujævnt og uforudsigeligt end på en pølsefabrik. Karsten Grav har gjort den erfaring, at selv om der fra arbejdsgiverside af og til lyder røster om, at alle burde være fastansatte, så vægrer man sig alligevel ved at tage skridtet, når det gælder – det bliver simpelt hen for dyrt.

"Jeg tror, at løsarbejdersystemet vil fortsætte. Hvorfor skulle det ikke det? Vi ser jo også, hvordan vikarbureauerne skyder op i samfundet i øvrigt. Nej, vi bliver langt fra de sidste løsarbejdere", fastslår han.

I det hele taget er formanden optimistisk, når det gælder fremtiden for Århus havn og beskæftigelsesmulighederne for hans medlemmer:

Hvad enten man bliver taget til dagens arbejde eller ej, er der tid til en hyggesnak med kollegerne i kantinen, hvor mønstringen finder sted.

”Der er mangel på terminalplads i hele Nord-europa, og det bliver stadig dyrere og dyrere at anlægge nye terminaler. Århus havn er på plads med en stor udvidelse, og vi ligger i et smørhul. Samtidig er vi effektive med en stor omsætningshastighed sammenlignet med resten af verden. De næste fem til ti år får vi ingen problemer.”

Fokus på uddannelse

Nu som før er havnearbejderne en broget forsamling med meget forskellige forudsætninger for at arbejde på havnen. Ikke desto mindre har tingene ændret sig i de senere år.

”Tidligere var der mange, der gik lidt til og fra, men den går ikke længere. Kravene er blevet større, og derfor skal der også en anden indstilling til for at være her. Blandt andet kræver de store maskiner og håndtering af de tunge containere større opmærksomhed og mere rutine end tidligere – ellers går det galt. Man skal i højere grad være til stede og være indstillet på udvikling og uddannelse. Der er

ikke de samme muligheder for sidemandsoplæring som før, da mange job i dag udføres af én mand og én maskine”, siger Karsten Grav. Den erkendelse har ført til, at fagforeningen nu sætter fokus på uddannelse.

”I samarbejde med Maersk er vi i gang med at lave en uddannelsesplan for havnearbejderne. Vi er nået så langt, at vi inden længe skal have et møde med Transportuddannelsesrådet for at finde ud af, hvad vi eventuelt kan få lagt ind under det offentlige efteruddannelsessystem. Desuden er vi sammen med både Maersk og Århus Stevedore Kompagni i gang med at skrue en ny sikkerhedsuddannelse sammen, som er tilpasset vores behov. Det er noget, alle kan se nødvendigheden af, da vi har alt for mange skader og ulykker”, siger Karsten Grav.

Helst forhandling

Havnearbejderne har altid været kendt som et fagligt bevidst folkefærd. Hvordan ser det ud i dag?

På vej til morgenmønstring hos Århus Stevedore Kompagni på Multiterminalen. Den finder sted hver dag fra mandag til fredag kl. 7.00. Fredag middag kl. 12.00 udtages holdene til weekendens arbejde.

"Den faglige bevidsthed er skam intakt, men der skal lidt mere til i dag, før man kaster sig ud i en arbejdskamp. Konflikterne er de samme som tidligere, men i dag søger vi nok i højere grad at finde en forhandlingsløsning", siger Karsten Grav.

En ting er egne faglige forhold. Havnearbejderne har heller aldrig været bange for at vise solidaritet med andre. Ikke mindst søfolk på skibe, der har anløbet havnen, og som er blevet behandlet dårligt af deres rederi. Den slags konflikter hører man heller ikke så meget om mere. Karsten Grav siger:

"Vi har i mange tilfælde hjulpet en besætning med at få udbetalt deres løn eller skaffet tøj og sikkerhedssko m.m. til søfolk, der manglede selv de mest elementære ting. Vi har aldrig affundet os med, at de faglige forhold ikke var i orden på skibene, og det gælder fortsat. Det ved de forskellige transportfirmaer udmærket, og derfor forlanger de fleste, at de rederier, de betjener sig af, følger en internationalt anerkendt overenskomst. Det betyder, at problemskibene stort set ikke anløber danske havne længere. Men på verdensplan er der desværre fortsat problemer."

Rådgivning og revision

– også til transport- og speditjonsvirksomheder

Værkmestergade 25 · Postboks 330 · 8100 Århus C
Tlf. 86 76 46 00 · Fax 86 19 26 77

www.kpmg.dk